

שבאמצע המזבח].

ואת שיירי הדם שנותר לאחר שתי מתנות אלו, היה שופך על היסוד הדרומי של המזבח⁽¹⁵⁾.

ב. וכשהיה בא להפשיט את הטלה מעורו, לא היה שובר בו את הרגל לצורך ההפשט [כדרך שהטבחים עושים, ששוכרים רגל אחת ועושים נקב ברגל השניה, ומכניסים את הראשונה דרך הנקב של השניה. ותולין את הבהמה ברגליה המשולבות, ומפשיטים אותה]. משום שאם יעשה כן, הרי כשיחתוך את רגל ימין תפול כל הבהמה לארץ. לפי שתחובה אותה הרגל ברגל האחרת והן תלויות משולבות יחד⁽¹⁾.

אלא נוקבו לטלה מתחת ערקובו [הברך] בשתי רגליו האחוריות. ותולה את שתי הרגלים בו [בנקבים אלו] באונקליות שעל

העמודים. ומעתה, אף אם יחתוך את הרגל הימנית, עדיין תשאר הבהמה תלויה ברגלה השמאלית.

היה מתחיל להפשיט מלמעלה מצד הרגלים, ומפשיט ויורד עד שמוגיע לחזה! נמצאת הבהמה מופשטת כולה, מלבד מקום החזה ולמטה הימנו לצד הראש⁽²⁾.

וכשהגיע לחזה והפסיק את ההפשט, חתך את הראש עם עורו, ונתנו למי שזכה בו להעלותו לכבש, לפי שאין הראש טעון הפשט. וחיתוכו מהגוף קודם לכל האברים, משום שהוא קודם להם בהקטרה.

אחר כך חתך את ארבעת הכרעים [החלק התחתון של הרגל]⁽³⁾ שכבר הופשטו, ונתנו למי שזכה בהן! שאף את כרעי הידים כבר היה יכול לחתוך, משום שאף הם הופשטו כבר⁽⁴⁾.

15. שכל דם שניתן ממנו על המזבח הפנימי, היו שיריו נשפכים על יסוד המערבי של המזבח. כדכתיב "ואת כל הדם ישפוך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד", והיינו מערב. ומינה ילפינן שכל הניתנין על המזבח החיצון, נשפכין שייריהם אל יסוד דרומי. מה חטאות הפנימיות שופך את שירי הדם ביסוד שפוגע בו ראשון ביציאתו מן היכל, אף הניתנין על המזבח, שופך את השירים ביסוד שפוגע בו ראשון בירידתו מן הכבש, והיינו יסוד דרומי. שהרי הכבש לדרום המזבח הוא.

ואף דאין "ירידה" מן הכבש אלא בנתינת דם חטאת, אבל בעולה לא היה הכהן עולה כלל למזבח לצורך זריקת דמה אלא זורק את הדם מלמטה, מכל מקום, ילפינן כן נמי לעולה, כשם שילפינן שמתן דמה הוא בהקפת ימין, כאמור לעיל.

1. כן כתב המפרש. אבל הברטנורא כתב, דאתא לאפוקי שלא יחתוך את הרגל עם עורה, שהרי אף הכרעיים הם בכלל הפשט. [וההפשט קודם לניתוח. תפארת ישראל].

וגם מהרא"ש נראה דלא פירש כהמפרש.

2. ומה שלא גמר עדיין את ההפשט עד מקום חיתוך הראש, והמתין עד לאחר חיתוך הראש והכרעיים, היינו משום שלא תתקרב הבהמה בינתיים במקום החזה והלב. שאם יתקרב הלב לא יצא דמו כשהוא קורעו. ראב"ד.

3. ועדיין נשארו שתי הרגלים האחוריות תלויות בעמודים. משום שהנקבים שבהם נתלו, היו קצת למטה ממקום חיתוך הכרעיים. רש"ש.

4. כן כתב המפרש. ועיין בביאורי הגר"א.

ואחר כך, מירק [גמר] את ההפשט כולו, בהפשטת החוזה, שעדיין לא הופשט מקודם. אחר כך, קרע [פתח] את הלב⁽⁵⁾, והוציא את דמו⁽⁶⁾!

ואחר כך, מירק [גמר] את ההפשט כולו, בהפשטת החוזה, שעדיין לא הופשט מקודם. אחר כך, קרע [פתח] את הלב⁽⁵⁾, והוציא את דמו⁽⁶⁾!

אחר כך חתך את הידים [חלקם העליון שמארכובה ולמעלה], ונתנן למי שזכה בהן להעלותן.

אחר כך חתך את הידים [חלקם העליון שמארכובה ולמעלה], ונתנן למי שזכה בהן להעלותן.

עלה עם הסכין לרגל הימנית וחתכה, ונתנה למי שזכה בה. ואת ב' הביצים נתן לו עמה! נמצא הטלה תלוי מעתה רק ברגלו השמאלית. ולפיכך לא חתך את הרגל קודם, כל זמן שעדיין היה הטלה כבד בכל אבריו⁽⁷⁾.

עלה עם הסכין לרגל הימנית וחתכה, ונתנה למי שזכה בה. ואת ב' הביצים נתן לו עמה! נמצא הטלה תלוי מעתה רק ברגלו השמאלית. ולפיכך לא חתך את הרגל קודם, כל זמן שעדיין היה הטלה כבד בכל אבריו⁽⁷⁾.

ולא קבעו בה שיעור להדחתה. אלא מדיחין אותה כל צרכה, עד שתתנקה היטב מהפרש שבה.

אחר כך, קרעו לטלה לכל אורכו, ונמצא כולו גלוי לפניו! ומעתה היה יכול לראות את פנים הטלה היטב, יותר מכפי שהיה רואה אילו קרעו בעוד הרגל מחוברת עמו.

נטל את הפרד [החלב], ונתנו על הראש

נטל את הפרד [החלב], ונתנו על הראש

מדיחים את קרבי הקדשים, היינו "כרס" דקתני הכא ולא "קרביים". מפרש.

5. ומשנה זו אין מקומה כאן, שהרי עדיין הבהמה סגורה. אלא לקמן מקומה לאחר ש"קרעו ונמצא כולו גלוי לפניו". רא"ש.

והרא"ש כתב דאשאר קרבנות קאי, שבהם היו מדיחים אף את הקרביים שם. ודוקא את קרבי התמיד הדיחו על השלחנות.

6. משום שאין דם זה ראוי להקטרה. שכל דם שלא נתקבל בכלי, הוא כדם שנשפך מן הצואר על הרצפה, שהוא פסול למזבח. רא"ש.

9. ואולי מכאן סמכו להדיח את הבשר לקדירה ג' פעמים. וכן ליטול את הידיים ג' פעמים. ראב"ד.

ומדבריו יש להוכיח, דמאחר שצותה התורה על זריקת הדם, הותר לגמרי למזבח, ואף שלא בזריקה, ולית ביה משום "משקה ישראל". ואין פסול דם הלב אלא משום דם שנשפך. מקדש דוד.

10. ואין אלו אותם שלחנות שהוזכרו בפרק הקודם, שעליהם הפשיטו את הקרבן, לפי שהם היו בין העמודים ממש. שהרי הקרבן היה תלוי על העמודים. ואלו דהכא היו בבית המטבחים, בריחוק ד' אמות מן הננסים. מפרש.

7. מפרש. והראב"ד כתב דטעמא משום שהידיים סמוכות ללב, ואין מעבירין על המצוות.

ותוספות שם כתבו בתירוץ אחד, דאותם

8. והא דתנן במדות שבבית המדיחין היו

הדפנות והצלעות⁽¹²⁾, ונטלה ונתנה למי שזכה בה! [וקרי לחיתוך החזה לשון "נקיבה", משום שהחזה מכסה על הצלעות, וכשנוטלו נעשה כעין נקב וחלון בבהמה].

עלה עם הסכין לדופן הטלה הימנית. והיה חותך אותה ויורד עד סופה, לאורך השדרה. ולא היה נוגע עם הסכין בשדרה וחותכה עם הדופן הימנית, אלא חותכה בסמוך לשדרה, ומשאירה דבוקה לדופן השמאלית. לפי שלדופן הימנית היה מחובר הכבד. ואם יצרף לה גם את השדרה, יכביד עליה יותר מדאי.

והיה חותך את הדופן, עד שהוא מגיע לבין ב' הצלעות הרכות הסמוכות לצואר, שאותן היה מניח במקומן ולא נוטלן עם הדופן.

וכן בתחלת חיתוך הדופן, היה מניח את ב' הצלעות האחרונות הסמוכות לזנב הטלה במקומן, ולא נוטלן עמה.

שהיו בבית המטבחיים.⁽¹¹⁾ כלומר, בשלחן הקטן מבין השלחנות ההם. ולא היו מדיחין אותם בבית המדיחין יחד עם הכרס, שלא יתלכלכו ממנה, לפי שטינופה מרובה.

ולאחר שנתן את הקרביים למי שזכה בהן — נטל את הסכין, והפריש [הפריד] בו את הריאה מן הכבד, ואת אצבע הכבד [המעט מן הכבד, והוא "ותרת הכבד", שקרב בכל הקרבנות עם החלבים] מן הכבד, משום שלא היו קרבים יחד עמו, אלא הריאה היתה קרבה עם הגרה [הצואר], והכבד עם הדופן, ואצבע הכבד עם העוקץ והכליות.

ולא היה מזיזה לראיה ולכבד ולאצבע הכבד ממקומה, לאחר שהפרידן זה מזו! אלא מניח את הראיה דבוקה לגרה [לצואר], ואת הכבד דבוק לדופן, ואת אצבע הכבד לעוקץ, עד שיגיע זמן ניתוחן.

אחר כך, נקב [הפריד בסכין] את החזה מן

שלחנות.

עוד פירש הרא"ש ד"מעוטה" היינו הכלי שבו היו מדיחין את הקרביים.

12. והקשו תוספות, מאי שנא לענין מתנת החזה הניתנת לכהן בשלמים, שהיא ניתנת עם הצלעות הרכות, ואילו הכא חותך את החזה בלא הצלעות.

ולא קשיא. דהתם בשם "חזה" תליא מילתא. ו"חזה" הוא קרוי, מלשון "חזות". על שם שרואה את פני הקרקע [בבהמה המהלכת על ארבע]. וקים להו לחכמים שאף מקצת הצלעות רואות את פני הקרקע. אבל הכא, אמר רחמנא "ונתח אותה לנתחיה", וקים להו לחכמים דבלא הצלעות חשיב החזה כ"נתח". ראב"ד.

שלחנות הם. וגוף הבהמה גדול היה, ומגיע מן העמודים עד השלחנות אף שמרוחקים ד' אמות. וכן איתא בבראשית רבה (פרשה ס"ה), דכשמרכיבים את כבשי התמיד על הגמלים, היו נגררים בארץ.

11. וכן היא גירסת המפרש. אבל שאר הראשונים גורסים "מדיחין אותן שלש פעמים במעוטה". כלומר, לכל הפחות ג' פעמים. שכשהיה צורך היו מדיחין יותר מכך.

"על שלחנות של שיש שבין העמודים" [הננסים, שבהם תלו את הקרבן] היה מקום הדחתן.

אלא שלגירסה זו הקשו תוספות ביומא טז ב, מהא דקתני התם "מן השלחנות לננסים, ד' אמות". ואילו הכא קתני דבין העמודים היו

חתכה לדופן הימנית ונתנה למי שזכה בה. ואף הכבד היתה תלויה בה, וקרב עמה.

ואחר כך, בא לו לגרה [הצואר], שכבר הניח בה מקודם [בשעת חיתוך הדופן] שתי צלעות מכאן [מימין]. וב' צלעות מכאן [משמאל] חותך עכשיו יחד עמה.

חתכה לגרה ונתנה למי שזכה בה. ואף הקנה והלב והריאה תלויים בה, וקרבים עמה.

אחר כך, בא לו לדופן השמאלית לחותכה. והניח בה שתי צלעות רכות מלמעלן לצד הזנב, שאותן לא היה חותך עמה.

וכן שתי צלעות רכות מלמטן לצד הצואר לא נחתכו עמה. שהרי כבר נטלו עם הגרה. וכך היה מניח בחברתה, בדופן הימנית, את שתי הצלעות התחתונות והעליונות, כאמור לעיל. נמצא מניח מחוץ לדפנות שמונה צלעות. שתיים שתיים מלמעלן, מימין ומשמאל, ושתיים שתיים מלמטן, מימין ומשמאל.

חתכה לדופן השמאלית, ונתנה למי שזכה בה. ואף השדרה מחוברת עמה. ואף הטחול תלוי בה. וקרבים עמה יחד.

ואותה דופן, היא היתה הגדולה מבין הדפנות בגלל השדרה שעמה. אלא שלדופן

של ימין היו קורין "גדולה", מפני שהכבד תלויה בה. ומשום שתלו בה את הכבד שאינו מגופה של דופן, היתה נקראת "גדולה".

אחר כך, בא לו לעוקן [הזנב] הטלה. חתכו ונתנו למי שזכה בו. ונתנו עם האליה, ואצבע הכבד, וב' הכליות [וארבע צלעות], והיו קרבים עמו.

נטל מן העמוד את הרגל השמאלית, שנותרה אחרונה מכל אברי הבהמה, ונתנה למי שזכה בה.

נמצאו כל הכהנים שזכו בהעלאת אברי התמיד לכבש, כולן עומדים בשורה, והאברים בידם.

ג. הכהן הראשון אוחז בידיו בראש וברגל לא-ב ימין. הראש ביד ימינו. וחוטמו של טלה פונה כלפי מעלה זרועו של הכהן, ונמצא שקרניו של הטלה אחוזות בין אצבעותיו.

והיה נושא את הראש כשבית שחיטתו מלמעלן, והפדר נתון עליה לכסותה, משום כבוד של מעלה.

והרגל של ימין⁽¹⁾ נתונה בשמאלו⁽²⁾ של אותו כהן. ואת בית עורו של הרגל [מקום שממנו התחילו להפשיט את העור, והוא

יותר משאר אברים. ובעיניו שכל הקטרה תהיה מעצמות ובשר. יומא כ"ה: עוד הובאו שם כמה שיטות תנאים אחרות בסדר ההקרב.

2. ואף דעבודה בשמאל פסולה, אין שמאל פוסל בהולכה. משום דאינה עבודה המעכבת את הכפרה. רא"ש.

1. וקסבר תנא דמתניתין: "בתר איברא דבישרא אזלינן". שכל אבר הגדול מחבירו, הריהו קודם לו בהקטרה. והידיים גדולות מהרגל והעוקן. אבל הראש קודם לכולם מגזירת הכתוב, כדכתיב "את ראשו ואת פדרו".

ומה דקרבה רגל ימין עמו, היינו משום דבראש נפיש עצמות, וכמעט שאין בו בשר. ולכך מקריבים רגל עמו, שיש בה בשר הרבה